

המועד למתן פסק בורר

ברונר יחיאל, עו"ד (מהנדס)

בין קבלן ומזמין עבודה נחתם הסכם לבניית מספר יחידות דיור על מגרשו של המזמין. חמש שנים לאחר מכן, משכשל הקבלן להשלים את העבודה כפי שהתחייב, חתמו שני הצדדים על הסכם להעברת הסכסוך לדיון בבוררות לפני מהנדס. הבוררות התנהלה על פני עשרות ישיבות, במשך כשלוש שנים, במהלכה נרשמו מעל 800 עמודי פרוטוקול והוגשו מסמכים-מוצגים לרוב, וכן קויים גם הליך של השלמת הבניה בפיקוחו של הבורר. משהוגש אחרון הסיכומים לבורר, כחצי שנה לאחר גמר הבוררות, הודיע הבורר לצדדים, שמאחר ועל פי הסכם הבוררות עליו לנמק את פסקו, ולאור החומר הרב המונח לפניו, עלות הכנת פסק מנומק תהיה \$ 18,000 ותמשך ארבע חודשים לפחות, בעוד שבאם הצדדים יסתפקו בפסק לא מנומק, תהיה עלות עבודתו להשלמת הפסק רק \$ 2,000 והיא תמשך כשבועיים בלבד.

משהודיעו הצדדים לבורר כי הם עומדים על חובתו לנמק את פסק הבוררות, דרש הבורר מהם להעביר אליו את שכר טרחתו מראש, אולם הם מצידם התמהמהו במשך חודשים מביצוע התשלום. משחלפה למעלה משנה מאז הגשת הסיכומים ופסק הבורר עדיין לא ניתן, פנה אחד הצדדים לבורר והודיעו, שמכיון שעבר "כל מועד סביר למתן פסק הבוררות" הוא אינו מסכים להמשיך הליכי הבוררות בכלל, ולמתן פסק הבוררות בפרט. לאחר שלושה חודשים נוספים, הודיע הבורר לצדדים כי פסק הבוררות המנומק יימסר להם רק כעבור עוד כחצי שנה, כחמש שנים מאז תחילת הבוררות. בתגובה, פנה אחד הצדדים לביהמ"ש המחוזי וביקש להפסיק את הבוררות ולהעביר את הבורר מתפקידו, וזאת בשתי טענות עיקריות: א. חלוף הזמן מהווה במקרה דנן עילה להעברת הבוררות מתפקידו בהתאם לסעיף 11(2) לחוק הבוררות; וב. התנהגותו של הבורר מצביעה על כך שהוא אינו ראוי יותר לאמון הצדדים, בהתאם לסעיף 11(1) לחוק.

בבוא לבחון את הטענה הראשונה, חזר ביהמ"ש והזכיר בדבריו את דברי פרופ' אוטולונגי בספרה בנוגע ללוח הזמנים של בוררות: "אחת המטרות החשובות העומדות ביסוד מוסד הבוררות היא יישובם של סכסוכים מחוץ לכותלי ביהמ"ש, ביעילות ובמהירות. בדרך כלל הצדדים קובעים בהסכם הבוררות את המועד בו חייב הבורר לתת את הפסק. במקרה וההסכם בין הצדדים אינו קובע דבר בעניין זה, יחול ההסדר שנקבע בתוספת לחוק, שם, בסעיף ט"ו, נקצבה תקופה של שלושה חודשים למתן פסק הבורר, עם אפשרות ההארכה אחת נוספת של שלושה חודשים נוספים. חלפה התקופה ולא ניתנה הארכה על ידי הבורר או על ידי ביהמ"ש, פוקע הסכם הבוררות".

סעיף 11(2) לחוק קובע, כי ביהמ"ש רשאי להעביר בורר מתפקידו כאשר "התנהגותו של הבורר במהלך הבוררות גורמת לעינוי דין", ודוק "עינוי דין" נאמר ולא "עיוות דין". "בבוא ביהמ"ש לבחון האם נגרם עינוי דין הוא ישקול את כל הנסיבות הקונקרטיות, את סבירות משך הזמן שחלף, את התנהגות הבורר, את התנהגות הצדדים, את הנזק שייגרם אם תפסק הבוררות לעומת התועלת שבהמשכתה, והאם נגרם או ייגרם עוות דין לצד המבקש את הפסקת הבוררות". ביהמ"ש הוסיף וקבע כי: "צפיות הצדדים בהסכמתם להעביר את הסכסוך לדיון בבוררות הינה שהליך זה יהיה הרבה יותר קצר מאשר ההליכים בפני ביהמ"ש, ועל ביהמ"ש לעודד את הצדדים לפנות לבוררות. נמשכה הבוררות הרבה מעל ומעבר למצופה, ובלי כל יחס לכמות חומר הראיות, יש והדבר יגיע עד כדי "עינוי דין מצד הבורר". "עוות דין" עלול להיגרם למי מהצדדים, או אף לשניהם, באם כתוצאה מהתארכות הזמן עד למתן פסק הבוררות, הדבר עלול להשפיע על איכותו ונכונותו של הפסק, כתוצאה מכך שהבורר לא יזכור כיצד התרשם מהעדויות לצורך קביעת מהימנותם של העדים, וכדומה.

את טענת המבקש להפסקת הבוררות - שמאחר והסכם הבוררות דנן לא קבעו הצדדים מועד למתן פסק הבוררות יש להחיל את סעיף ט"ו לתוספת לחוק הבוררות, הקובע, כאמור, שלושה + שלושה חודשים למתן הפסק - דחה ביהמ"ש, משמצא שהצדדים כן התייחסו בהסכם הבוררות לעניין מועד מתן הפסק וקבעו בו, שזוה לא יהיה מוגבל בזמן. יחד עם זאת קבע ביהמ"ש המחוזי, ש"גם כאשר נקבע בהסכם כי הבוררות אינה מוגבלת בזמן, אין פירוש הדבר כי הבורר אינו מוגבל כלל ועיקר במתן הפסק. בכל מקרה

מוטל על הבורר לתת את הפסק במועד סביר, בשים לב לכלל נסיבות המקרה העומד בפניו, בסוג הבוררות, היקפה, מורכבותה, ועניינים העומדים להכרעה בפניו במהלך הבוררות ובמהלך מתן הפסק".

את טענתו של המבקש להעביר את הבורר מתפקידו, בהתאם לסעיף 11(1) לחוק, שכן עקב הזמן הרב שעבר אין הבורר ראוי יותר לאמון הצדדים, דחה ביהמ"ש לאחר שקבע כי: "השאלה אם ראוי בורר לאמון הצדדים יש לבחון על פי מבחן אובייקטיבי, ואין די בתחושה סובייקטיבית של צד מן המדיינים. חשד או חשש בלבד אין בו די, ועל מי שמבקש להעביר בורר מתפקידו להוכיח כי קיימת אפשרות ממשית למשוא פנים ולעיוות דין מצד הבורר".

ביהמ"ש בחן את כל נסיבות הבוררות בעניין דנן וקבע, כי לא מצא שלמבקש נגרם "ענוי דין" במובן סעיף 11(2) לחוק כתוצאה מהתמשכות הליכי הבוררות. להיפך, ביהמ"ש מצא כי ביטול הבוררות במקרה זה עלול לגרום לעינוי דין משכל העבודה שנעשתה תרד לטמיון, והצדדים יצטרכו לעבור את כל ההליך מההתחלה. גם טעותו של הבורר בהערכת הזמן שיידרש על ידו למתן הפסק, לא הצדיקה להפסיק את עבודתו.

בסופו של דבר דחה ביהמ"ש את הבקשה להפסקת הבוררות, והורה לבורר ליתן את פסקו תוך שלושה חודשים, תוך חיוב המבקש בהוצאות כבודות.